

Nusnäs Bys Samfällighetsförening

Version:2019-05-11

PM Muddring • Inom fastighet Mora

Nusnäs S:1

Magnus Hagström

HAGSTRÖMS
VATTENVÅRD
& MILJÖRÄTT AB

Innehållsförteckning

INLEDNING.....	3
RÄTTSLIGA FÖRUTSÄTTNINGAR.....	3
Vattenverksamhet	3
Strandskydd	5
Hantering av muddermassor	7
Underhållsrensning.....	9
CHECKLISTA INFÖR MUDDRING AV BÅTRÄNNA PÅ FASTIGHETEN MORA NUSNÄS S:1	10
BILAGOR:	10

Inledning

Nusnäs bys samfällighetsförening, ägare till fastigheten Mora Nusnäs S:1 har låtit tagit fram detta PM med tillhörande bilagor. Inom förenings fastighet S:1 som innefattar ett stort vattenområde med strand på Siljan östra sida finns ett större antal båthus, > 300 st., som arrenderas ut på årsbasis. För att i första hand informera men även stävja att åtgärder inte sker som inte har sanktionerats och godkänts av markägaren så har detta PM med bilagor tagits fram. En av bilagorna utgör ett färdigt avtal som kommer ligga till grund för framtida muddringinsatser.

Rättsliga förutsättningar

Vattenverksamhet

I 11 kapitlet *miljöbalken* (1998:808) finns bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar samt i *lagen* (1998:812) med *särskilda bestämmelser om vattenverksamhet*. Bestämmelser finns även i tillhörande förordningar och föreskrifter. En åtgärd som vidtas i ett vattenområde som syftar till att förändra vattnets djup eller läge, t ex muddring är ett exempel på en så kallad vattenverksamhet. En vattenanläggning är en anläggning som tillkommit genom en vattenverksamhet, t ex en pir eller en brygga.

För vattenverksamheter krävs normalt tillstånd som söks hos mark- och miljödomstolen. Det finns några undantag från den generella tillståndsplikten. Vissa mer begränsade vattenverksamhetsåtgärder kan anmälas till länsstyrelsen enligt 19 § i *Förordningen* (1998:1388) om *vattenverksamheter*. Vare sig tillstånd eller anmälan behövs, om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena (11 kap. 12 § miljöbalken).

Åtgärder som understiger en yta på 3000 m² (i sjöar) är åtgärder som kan anmälas till länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan dock förelägga om att även sådan åtgärd som ryms inom anmälningsförfarandet behöver sökas tillstånd för då det behövs med hänsyn till verksamhetens påverkan på miljön eller enskilda intressen. Vid länsstyrelsens bedömning av verksamhetens påverkan på enskilda intressen ska särskilt beaktas om det

i ärendet finns yrkande om tvångsrätt eller krav på ersättning eller inlösen. Att muddra en fördjupad ränna in mot strandkanten understiger normalt 3000 m² och sådan åtgärd kan därför anmälas till länsstyrelsen istället för att behöva sökas tillstånd för hos mark- och miljödomstolen.

Den som vill bedriva vattenverksamhet får ansöka om tillstånd även om det inte krävs tillstånd för verksamheten.

För att få vidta en vattenverksamhetsåtgärd, oavsett om den är tillståndspliktig, kräver en anmälan till länsstyrelsen eller är uppenbart att den inte skadar allmänna eller enskilda intressen (undantagsbestämmelsen enligt 11 kap 12 § miljöbalken), krävs att man har rådighet inom det område där verksamheten ska bedrivas (2 kap. 1 § *lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet*).

Det är fastighetsägaren som har rådighet över det vatten som finns inom dennes fastighet. Rådighet kan någon också ha till följd av upplåtelse av fastighetsägaren. För vissa av lagstiftaren utpekade åtgärder ges rådighet per automatik, dvs i dessa fall behöver man inte ha berörd fastighetsägares upplåtelse för att anses ha erforderlig rådighet. Det handlar om vattenverksamheter som någon vill bedriva som avser t ex vattenreglering, vattentäkt för allmän vattenförsörjning, markavvattning, allmän väg, allmän hamn samt några ytterligare fall. Staten, kommuner och vattenförbund har också rådighet för att bedriva sådan vattenverksamhet som är önskvärd från allmän miljö- eller hälsosynpunkt eller som främjar fisket. Muddringsåtgärder framför båthus på fastigheten Mora Nusnäs S:1 är en sådan åtgärd som alltid kräver upplåtelse av fastighetsägaren, Nusnäs Bys Samfällighetsförening.

Av 29 kap. 4 § p 1 d) och e) miljöbalken framgår att den som med uppsåt eller av oaktsamhet vidtar en åtgärd som är att betrakta som tillstånds- eller anmälningspliktig vattenverksamhet utan att ha gjort föreskriven ansökan om tillstånd eller anmälan eller vidtagit åtgärd utan att följa föreskriven tidsfrist döms för otillåten miljöverksamhet till böter eller fängelse i högst två år.

Strandskydd

I 7 kapitlet miljöbalken finns bestämmelserna om strandskydd. Strandskyddet gäller vid havet och vid insjöar och vattendrag. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 m från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd, det så kallade strandskyddsområdet. Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 m från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften (7 kap. 14 § miljöbalken).

Kommunen kan upphäva strandskyddet i en detaljplan för ett område, om det finns särskilda skäl för det, och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses i planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Inom ett strandskyddsområde råder bland annat förbud mot åtgärder som väsentligt kan förändra livsvillkoren för djur- eller växtarter (7 kap. 15 § p. 4 miljöbalken).

Muddring utförs normalt inom strandskyddsområdet och är typiskt sådana åtgärder som kan förändra livsvillkoren för djur- och växtarter och därför behövs en dispens från strandskyddsbestämmelserna.

Kommunen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 15 §, om det finns särskilda skäl. Om en kommun ger dispens från bestämmelserna i 15 §, ska kommunen sända beslutet till länsstyrelsen¹.

¹ Anmälan om vattenverksamhet och ansökan om strandskyddsdispens kan prövas samordnat av länsstyrelsen (19 kap. 3 § miljöbalken).

Ett beslut om att upphäva eller ge dispens från strandskyddet ska inte omfatta ett område som behövs för att mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Detta gäller inte om en sådan användning av området närmast strandlinjen är omöjlig med hänsyn till de planerade byggnadernas eller anläggningarnas funktion. I ett dispensbeslut ska det anges i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet.

En dispens från strandskyddet upphör att gälla om den åtgärd som dispensen avser inte har påbörjats inom två år eller inte har avslutats inom fem år från den dag då beslut om dispens vann laga kraft.

Kommunerna kan i sin översiktsplan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Inom dessa områden kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas när man prövar dispenser och upphäver strandskyddet. Möjligheten att peka ut LIS-områden gäller i hela landet, med vissa undantag. Längs med havskusterna, kring de större sjöarna och i närheten av tätorter finns särskilda begränsningar mot att peka ut LIS-områden. För Siljans strandområden råder en sådan begränsning.

Enligt 29 kap. 2 § p. 2 miljöbalken döms den som i ett strandskyddsområde vidtar en sådan åtgärd med uppsåt eller av oaktsamhet, som är förbjuden enligt 7 kap. 15 § miljöbalken för brott mot områdesskydd till böter eller fängelse i högst två år.

Hantering av muddermassor

När bottenmaterial i ett vattenområde tas bort för att vattnet ska få ett visst djup eller läge genomförs en muddring. I samband med muddring uppkommer muddermassor som behöver hanteras, inte bara praktiskt utan också rättsligt. Det finns en hel del regler som aktualiseras då muddermassor uppkommer. Vilka av dessa regler som blir aktuella är till stor del avhängigt av vilket det bakomliggande syftet är när man på ett eller annat sätt gör sig av med massorna. Graden av eventuell förorening samt massornas vikt är också avgörande hur massorna rättsligt ska hanteras.

När muddermassor lämnar vattenytan anses det bli ett avfall. Uppläggning av muddermassor (avfall) på land eller användande av avfall för anläggningsändamål (tex vägbyggen eller andra ändamål) på land kräver i princip alltid inhämtande av tillstånd eller anmälan enligt 9 kap. miljöbalken. Att göra sig av med avfallet (muddermassorna) i vattnet kallas dumpning. Enligt 15 kap 27 § miljöbalken råder ett förbud mot dumpning. Länsstyrelsen kan pröva och meddela dispens mot dumpningsförbudet under vissa förutsättningar som inte närmare avhandlas här då de inte bedöms aktualiseras på Mora Nusnäs S:1.

När muddermassorna lämnar vattenytan blir det som nämnts ovan ett avfall och vikten för avfallet inkluderar vikten vatten i muddermassan. Avvattning av avfall på land för att minska vatteninnehållet i muddermassorna är anmälningspliktig eller tillståndspliktig verksamhet enligt 29 kap. 39, 68, 69, 71 eller 72 § i *Miljöprövningsförordningen* (2013:251). Beroende på vikt på avfallet och graden av förorening behöver avvattningen prövas i enlighet med något av ovanstående lagrum. I de flesta fall torde 39 § bli aktuell för muddring till båtplats inom Mora Nusnäs S:1. Enligt 39 § råder anmälningsplikt för att avvattna icke-farligt eller farligt avfall, om mängden avfall som behandlas är högst 2 000 ton per kalenderår. En avstämning med kommun och/eller länsstyrelse bör alltid ske tidigt för att klargöra deras syn på hur avvattning av muddermassor bör prövas.

Deponering, alltså uppläggning av muddermassor på land är anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet enligt 29 kap. 18, 19, 20, 22, 23, 24, eller 25 § i *Miljöprövningsförordningen* (2013:251). Beroende på vikt på avfallet och grad av förorening behöver deponering prövas i enlighet med något av ovanstående lagrum. Det

mest sannolika är att 29 § bli aktuell för uppläggning av avfall från muddring till båtplats inom Mora Nusnäs S:1. Enligt 29 § råder anmälningsplikt för att deponera icke-farliga muddermassor på land längs små sund, kanaler eller vattenvägar som massorna har muddrats från, om mängden massor är högst 1 000 ton och föroreningsrisken endast är ringa. En avstämning med kommun och/eller länsstyrelse bör alltid ske tidigt för att klargöra deras syn på hur hantering av avfallet bör prövas.

Att lägga upp massor inom strandskyddat område (dvs landområdet 100 m alt. 300 m från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd) motverkar strandskyddets syften, vilket innebär att en uppläggning inom strandskyddsområde måste strandskyddsprövas.

Om avfallet ska användas i något anläggningsändamål så regleras det i 29 kap. 34 och 35 §§ *Miljöprövningsförordningen (2013:251)*. Enligt 35 § så råder anmälningsplikt för att återvinna icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett som sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten om föroreningsrisken är ringa. En avstämning med kommun och/eller länsstyrelse bör alltid ske tidigt för att klargöra deras syn på hur nyttjandet av avfallet för anläggningsändamål bör prövas.

Ska muddermassorna användas till utfyllnad i vattenområdet för att skapa en anläggning av något slag, t ex pirar så är det fråga om fyllning, vilket är en tillstånds- eller anmälningspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. En fyllning kan även behöva prövas enligt 9 kap. miljöbalken. För att en åtgärd ska vara en ”fyllning” enligt miljöbalkens definition krävs att det finns ett behov av vattenanläggningen. Att bli kvitt avfall är inte ett skäl som kan motivera en utfyllnad, i sådana fall är det dumpning vilket det råder ett förbud mot. Om muddermassorna ska nyttjas i vattenområdet för att skapa en anläggning är det viktigt med en tidig avstämning med länsstyrelsen för att klargöra deras inställning rörande den rättsliga hanteringen.

Enligt 29 kap. 8 § p. 12 miljöbalken döms den som med uppsåt eller oaktsamhet bryter mot dumpningsförbudet enligt 15 kap. 27 § till böter eller fängelse i högst två år.

Underhållsrensning

Om muddringsarbeten ofta är av engångskaraktär så kan det krävas återkommande underhållsrensning för att bibehålla vattnets djup och läge till den nivå som medgavs i samband med muddringen. Tillstånd behövs inte för att utföra rensningar för att bibehålla vattnets djup eller läge (11 kap. 15 § 1 st. miljöbalken). Om rensningen berör en fastighet som tillhör någon annan, ska fastighetsägaren alltid underrättas innan arbetena påbörjas (11 kap. 15 § 2 st. miljöbalken). Underhållsrensningar på fastigheten Mora Nusnäs S:1 kräver att fastighetsägaren Nusnäs Bys Samfällighetsförening underrättas innan arbetena påbörjas.

Om fisket kan skadas av rensningen (t ex pga. grumling) ska anmälan om de planerade arbetena göras till länsstyrelsen innan arbetena påbörjas (11 kap. 15 § 3 st. miljöbalken). Avstämning om fisket kan bedömas skadas sker med berört fiskevårdsområdesförening samt med länsstyrelsen.

Checklista inför muddring av båträna på fastigheten Mora Nusnäs S:1

- Rådighet och godkännande från Nusnäs Bys Samfällighetsförening. Se bilaga A – Avtal
- Förhandskontakt med kommun och/eller länsstyrelse för att klargöra hantering av muddermassor.
- Anmält vattenverksamhet till länsstyrelsen och blivit beviljad ansökt muddringsåtgärd.
- Ansökt om strandskyddsdispens och blivit beviljad sådan.
- Prövning av muddermassor och godkänd hantering.

Om muddringsåtgärd vidtas av person som arrenderar båthusplats av Nusnäs Bys Samfällighetsförening utan att ha inhämtat erforderliga tillstånd av såväl markägare eller övriga nödvändiga tillstånd som krävs så kommer arrendet av båthusplats inte att förnyas vid utgången av innevarande avtal. Den aktuella båthusplatsen kommer då istället arrenderas ut till nästa person som står på tur i kölistan.

Bilagor:

- A) Avtal mellan Nusnäs Bys Samfällighetsförening och arrendator gällande muddring av båträna framför båthus.
- B) Blankett för anmälan om vattenverksamhet
- C) Blankett för ansökan om strandskyddsdispens

Avtal muddring båtränna

Parter

- ❖ Nusnäs Bys samfällighetsförening (nedan Markägaren)

Org.nr: 884400-8063

- ❖ Arrendator av båthusplats (nedan Arrendator)

För- och efternamn:.....

Personnummer:

Adress:.....

Postnummer och postort:

Mailadress:

Båthusnummer:.....

Detta avtal om muddring av båtränna har ingåtts per datum enligt nedan mellan Markägaren och Arrendator. Avtalet gäller så länge som ett aktuellt båthusarrende innehas av Arrendator och upphör därefter att gälla per automatik.

§1 Rådighet

Markägaren medger att Arrendator får muddra en båtränna framför båthusplats som arrenderas av Arrendator på Markägarens fastighet Mora Nusnäs S:1 med den utformning av muddrad båtränna som framgår av bilaga 1 (Muddringsföreskrift).

§2 Beslut

Arrendator ska innan muddringsarbeten påbörjas skicka in kopior på beviljade beslut till Markägaren i ärende om anmälan om vattenverksamhet, ansökan om strandskyddsdispens och av myndighet beslutat ställningstagande rörande hantering av muddermassor. Arrendator får inte påbörja muddringsarbeten innan Markägaren skriftligt meddelat Arrendator att kopior på beviljade beslut inkommit.

§3 Försiktighetsmått

Arrendator åtar sig att följa de försiktighetsmått som anges i bilaga 1 till avtalet.

§4 Underhållsrensning

Arrendator är skyldig inför framtida underhållsrensningar att underrätta Markägaren innan underhållsrensning av båtränna ska ske. Arrendator ska samråda med Markägaren i frågan rörande hantering av rensmassor.

§5 Hävning

Båda parter har rätt att häva avtalet.

Markägaren kan omedelbart häva avtalet om det framkommer att den av detta avtal beviljad båtränna inte muddrats i huvudsaklig överensstämmelse med de anvisningar som anges i bilaga 1 till avtalet och som ligger till grund för meddelad rådighet enligt 1 §.

Arrendator kan häva avtalet med omedelbar verkan utan särskild anledning.

Meddelande om hävning ska ske skriftligen till den andra parten.

Vid meddelande om hävning per e-post till andra partens uppgivna e-postadress ska meddelandet anses ha kommit den andra parten tillhanda vid avsändandet.

§6 Förpliktelser i övrigt

Om giltigt arrende av båthusplats upphör mellan Markägaren och Arrendator upphör också detta avtal att gälla.

Om Markägaren hävt avtalet enligt §5 kan krav ställas på att återställning av miljön sker.

Om Arrendator inte följer åtagandena i bilaga 1 till avtalet har Markägaren rätt till ersättning av Arrendator för all skada som har uppstått med anledning därav.

§7 Tvist

Uppstår tvist med anledning av detta avtal, skall parterna i första hand försöka lösa tvisten genom förhandlingar. För det fall parterna inte kan enas inom trettio (30) dagar efter att förhandlingar har påkallats av den ena parten, skall tvisten lösas av svensk domstol.

Bilaga A

Detta avtal om tre (3) sidor inklusive bilaga 1 är upprättat i två (2) likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Datum: Ort

Namnunderskrift:

Namnförtydligande:.....

Behöring person för Nusnäs By samfällighetsförening (Markägaren)

Mailadress:.....

Datum: Ort

Namnunderskrift:

Namnförtydligande:.....

Arrendator av båthusplats (Arrendator)

Mailadress:.....

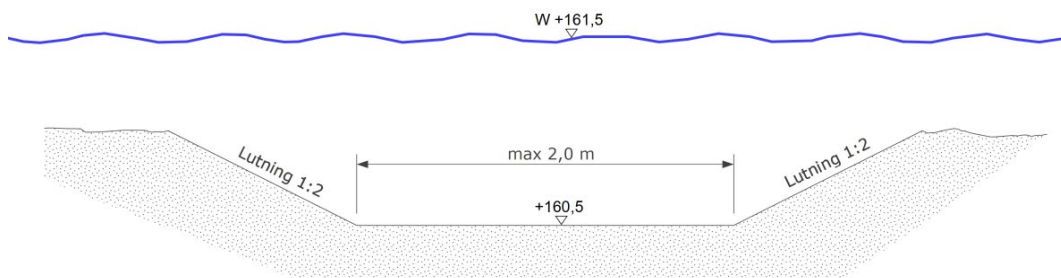
Bilagor:

Bilaga 1) Muddringsföreskrift avseende muddring av båträna framför båthus

Bilaga 1 - Föreskrift om muddring för båtränna framför båthus

Genomförandebestämmelser

1. Placering av båtrännen ska märkas ut på detaljerad karta och biläggas avtalet.
2. Muddring får ske ned till ett djup av 1 meter mätt från Siljans normalvattennivå, +161,5. Botten av båtrännen ska således vara belägen på nivån +160,5 (se skiss nedan under punkt 3.).
Dagsaktuella nivåer i Siljan (måndag till fredag) finns att se på följande hemsida som ombesörjs av Vattenregleringsföretagen som ansvarar för regleringen i Siljan: <https://login.vattenreglering.se/m/vattenstand.asp>
3. Båtrännen ska ha en horisontell botten med en bredd på maximalt 2 m och slänter i lutning 1:2.

4. För muddringsarbetet ska moderna maskiner användas som drivs med miljöklassade drivmedel och miljövänliga oljor och i övrigt är hela och rena.
5. Maskiner är fria från kräftpest.
6. Kemikalier hanteras och förvaras så att mark- eller vattenområden inte riskerar att förorenas av spill eller läckage. Lagring och tankning får inte ske närmare än 50 m från stranden. Saneringsutrustning ska finnas tillgängligt.
7. Entreprenör har skyldighet att genom egenkontroll ansvara för att skyddsåtgärder följs.